

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:

Egész évre — 240 L | Negyed évre — 60 L
Fél évre — 120 „ | Egyes szám ára — 6 „
Nyiltér szavanként 6 L.

Alapította: ifj. Szántó Károly.

Felelős és főszerkesztő: Dr. BOCZ SOMA
Kiadóhivatal: „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“

Megjelenik minden vasárnap.

Mindenemű pénzküldemények a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“ címére küldendők.
Hirdetések árszabály szerint. — Kéziratok nem adatnak vissza

Tartsunk össze.

A romániai magyar kisebbségi nők központi titkársága ezzel a jeligével indította meg legújabb szervező tevékenységét. A kisebbségi magyar nők, felismerve az egységben rejlő erőt, vallási és társadalmi különbség nélkül egy táborba, egy zászló alá tömörülve, sietnek a veszendő magyar faj pusztulásának a megakadályozására az anyai szeretetnek, a női gyöngédségnek és tapintatnak erős fegyverével. Nagy és dicsőséges küzdelem vár a magyar nőkre, tüske és tövis teszi a kijelölt utat nehezzé, de az ut végén ott ragyog a legszebb cél, az eljövendő generációk hálája, melynek glóriás fényében ott virulnak ezer év vérzivatarában megtisztult új magyar lelkek, melyek a magyar anyáktól beléjük öntött hittel és reménnyel indulnak egy újabb ezer év örök dicsősége felé.

A magyar népre ráneheződő sulyos terhet ime ketten viselik már. A magyar apák és a magyar anyák. Legyen áldott a váll, melyre a teher nehezedik, legyen áldott a küzdelem, melynek a megvívására a magyar faj iránti szeretetből a magyar férfi és magyar nő kezét fogva, felemelt fővel, dacos lélekkel megindult.

A magyar nők e zászlóbontásához, azt reméljük, hogy csatlakozni fog kifogás és kivétel nélkül minden magyar nő. Oly horderejű köleltségteljesítésről van szó, hogy amellet el kell tűnjön minden kicsinyes kifogás, oly egyetemes érdekről, amely mellett meg kell szűnjön minden egyéni szempont.

Ne engedjétek magyar nők, hogy Erdély gyönyörűségei kertjéből kivesszen a magyar fa.

Ne öntözzétek csendes összeroskadásban, könnyekkel a pusztulásra ítélt fánkat, mert a könnyek kiszáritják. — Tetteknek és cselekedeteknek az idejét éljük. Az erős szívek és törhetetlen lelkek nyomában a győzelem virágozik. Magyar nők, fel a győzelemre!

—b—

Az alábbiakban közöljük a romániai magyar kisebbségi nők központi titkárságának munkaprogramját:

A munkaprogram egyes pontjai:

1. Együttműködés lehetőleg minden már a községben meglévő magyar jótékony egylettel.
2. Szegény gyerekek felruháztatása, iskoláztatása.
3. Betegek, aggok, kórházak felkeresése, segítése.
4. Magyar nyelvű és szellemű irodalom pártolása.

5. Népfelvilágosítás: az egészség ápolása, egészséges táplálkozás, egészséges lakás, egészséges ruházkodás. Alkohol elleni küzdelem. Küzdelem a pazarlás és luxus ellen.

6. E végből művelődési mozgalmak pártolása: ismeretterjesztő előadások rendezése és jó könyvek olvasásának általánosítása.

a) Mindig, mindenütt azt kell előbb tenni ami a legsürgősebb és a többi feladatot később. Például elaggott, teljesen munkaképteleneknek tejet, ételt, betegeknek orvosságot szerezni. Gyermekeken segíteni stb.

b) Mindenütt legyen azonban egy kitűzött, apránként megvalósítandó nagyobb feladatu cél is. Például gyermekgondozó otthoz létesítése, hol a mezei munka idejében a kis gyermekek gondoztassanak, napközi otthon felállítás, hol a szegény, vagy az iskolától távol lakó iskolás gyermekek meleg ételt kapjanak és az iskolai déli szünet alatt leckéiket tanulhassák stb.

c) A helybeli magyar iskola felszerelése minden kellékekkel: jó térképek, tankönyvek, ifj. olvasmányok olvasókör részére, stb. stb.

d) A művelődési felolvasások és előadások rendezésénél felveendő a programmból! Az egészség ápolásánál a csecsemők és gyerekek gondozása, ápolása, táplálkozása, az új módszerek ismertetése. A tüdőbetegség és reumás betegségek elleni küzdelem, stb.

A gazdasági kérdéseknél: Ruhaszabás, fehérnemű varrási tanfolyamok, méhészeti, baromfi nevelési, főzési, háztartási tanfolyamok és előadások. Pl. A tiszta istálló, tiszta éléskamra előnye.

e) A művelődést terjesztő munkánál felveendő: a gyermekeknek vasárnapi felolvasások, gyerekek és felnőtteknek szindarabok előadása, hangversenyek rendezése, szavaló esték, stb. stb.

Mindenki azt a munkakört válassza, amelyik neki leginkább megfelel, de senki se legyen, aki valamivel ne segítene,

A fő, hogy együttesen csináljunk valamit, hogy szokjuk meg az összetartást.

Utbaigazitásokkal, esetleg felolvasásra alkalmás cikkekkel, szindarabokkal kívánatra szívesen szolgálunk.

A Központi Titkárság, Kolozsvár.

A magyarság magatartása.

Ha jól látjuk, a politikai élet horizontján, az van megírva a csillagokban, hogy a romániai magyarság önálló listával megyen neki a közeli választásoknak. És, ha ez a paktum nélküli, tiszta önállóság csakugyan ránk fog pirkadni egyszer, ami tíz évi rémületes walpurgi éjszakánk után: valljuk meg, mindannyian nagyon boldogok és büszkeséggel hevített igaz magyarok leszünk, mert nem adjuk el szavazatainkat még annak a nacionalista pártnak sem, amelyik a gyulafehérvári hirhedt pontokról, még hatalomra jutása

előtt szögezte le, hogy azok csak plátonikus elképzelések.

Jól tudjuk, hogy Maniu jóhiszeműsége kétségen felüli, de a politikában jóhiszeműsége csak azután lehet építeni, ha azt előbb egy párt, egy rezsim már kiérdemelte.

Igaz, hogy Maniu és Vajda is, meg Vlad is a legteljesebb kulturális, autonom és közgazgatási szabadságot ígérnek most s ráadásul a legtisztább és legszabadabb választást helyezik kilátásba, de — Istenem — mi már csak azután hisszük, ha a Székelyföld tul lesz a választási küzdelmeken. Addig a szabad választás ígérete: csak hangulatkeltő kortesbeszéd a számunkra.

Maniunak — úgy rémlik — határozottan szüksége van egy komoly ellenzékre, hogy azon fényesítse még csillogóbbá a nemzeti párt népszerűségét. És erre a politikai fényesítésre a legmegfelelőbb egy román imperiálista és sovénizta pártra nézve, a magyar ellenzékiesség. Egy cseppet sem hisszük azt, hogy saját jómagunkért, érdekeink és küzdelmeink respektálásáért jelentette ki a nemzeti párt hivatalos orgánuma, hogy Maniu elve az, hogy mi önállóan vegyük fel a választási küzdelmet, mert ez az önállósítási bátorítás csak taktikai szempont a népszerűség fokozása érdekében. Szóval mi fényesítjük az érdem mónétákat.

Csak hogy vigyázzunk és vigyázzanak Maniuek is, mert a túl sok dörzsölés nemcsak fényesít, hanem lassan, de biztosan: koptat is.

Tehát szedjük rendbe dolgainkat és legyünk felkészülve a reánk nézve legjobb és legmegtisztelőbb esetre, arra t. i., hogy önállóan vesszük fel a választási küzdelmet a lehetetlen prémios választási rendszer mellett. Nyilvánítsuk szabadon egységes akaratunkat. Ez a szabad akaratnyilvánítási lehetőség fokozott köteleességeket ró a Magyar Pártra, mint a romániai magyarság politikai szervére. Fokozott köteleességeink vannak orientációnk megfontolásában és fokozott köteleességeink azon harcok megválasztásában, akiket a parlamentbe küldeni szándékozunk.

De ez a szabadakarat nyilvánítás nagyon sulyos köteleességet ró az egész magyarságra is. Az országos magyar párt zászlót bontott s ezután a zászló után, ennek a zászlónak az árnyékában, haladnunk kell az összetartozásnak olyan erejével, a fajunk iránti szeretetnek olyan lelkesedésével, mely nem türi, nem engedi, hogy egyéni felfogások, érdekek és meggyőződések szétforgácsolják s álutakon vezessék a magyarságot s ez által folt essék a kibontott zászló tisztaságán.

— Lapunk múlt számában megjelent „Mi, szent csuda várók“ c. költemény írójának nevét elnézésből nem közöltük. Írója Krúzselyi Erzsébet, az erdélyi magyar irodalom kiválósága. Fenti költeményét: „Hangtalan Lirán“ c. kötetéből vettük,

Makkai Dánieltől elbucszott a Kún-kollegium.

Amint hirt adtunk már róla, Makkai Dániel 50 évi tanítói működés után nyugalomba ment. Az érdemes s igazán közszeretben álló tanítót, egy félszázadot kitevő kultur-munkásságának határkövével, a helybeli ref. egyház és a Kún-kollegium előjárósága igen meleg ünneplésben részesítették. Az egyház, noha még mindig boldog örömmel vallhatja aktív kántorának Makkai Dánielt, a drága tanító bácsitól mégis elbucszott. Bodor János a november hó 11-iki istentisztelet után könnyeket fakasztó beszédben vett búcsút a derék tanítótól. Hogy kicsoda Makkai Dani bácsi, annak mindennél beszédesebb bizony-sága az, hogy Bodor János lelkész búcsuzó szavaira szem nem maradt könnyezetlen.

November 18-án, istentisztelet végeztével a Kún-kollegium előjárósága tisztelgett a nyugdíjazott öreg szolgánál és a hűséges kollegiumi tanítótól való elköszönés nemcsak a megfogatkozott előjáróság tagjaira, de Makkai Dánielre és az ő kedves feleségére is, oda varázsolta a búcsuzó szeretetnek a szempillákra ülepedő harmatcseppjeit.

A Kún-kollegium előjárósága nevében Csűrös Pál igazgató az alábbi gyönyörű szavakban vett búcsút Dani bácsitól:

Kedves Barátunk!

Ezelőtt 9 nappal bizalmas tájékozáshoz alkalmazkodva, a kollegiumi előjáróság és tan-testület lemondunk azon első, természetes szándékunkról, hogy nyugdíjba távozásod alkalmával előtted élőszóban adjunk kifejezést a szeretetnek, a távozásod okozta veszteség érzetének. Megállapodtunk abban, be-nyugodtunk így abba, hogy csak írásban tesszük ezt.

Azonban, e lemondás alól feloldott minket a ma egy heti istentisztelet végéhez kapcsolt meglepetés, mely az élőszó utját a mi részünkre is szabaddá tette, sőt erkölcsileg kötelezővé, a mibe viszont neked kell be-nyugodnod. És ha csak a legkisebb sejtelmünk lett volna a készülő akkori meglepetésről, mi is kivettük volna annak keretében a minket megillető cselekvő részt.

Annál inkább, mert hiszen téged az Egyházközség igazában nem is veszített el, hála Istennek, ezután is zavartalanul folytathatod szép hivatásodat és még sokáig folytasd is, a nagyok iskolájában, a templomban. Te a kicsinyek templomától, az iskolától, a kollegiumtól váltál meg.

Midőn ezt megilletődve elgondoljuk, elfog a veszteségnek leverő érzete; másfelől előtünk áll annak a nyereségnek fölemelő képe is, amit a te iskolai munkálkodásod, hosszú, áldásos munkálkodásod, a kollegiumra nézve jelentett. És aztán a szászvárosi előtt ott állt ezt megelőzőleg a kézdivásárhelyi, az előtt a sámsoni! Egy évet leszámítva, egy félszázadra kiterjedő tevékenység! Micsoda tiszteletre méltó kulturkép! Micsoda megáradása a szeretetnek és türelemnek, melyben oly hosszú időn keresztül annyi tanítványt részesítettél, kik, ha mind egybegyülnének, megtelnék velők a kollegiumkert!

Oh, bizonyára az ő szívük szerint tehetjük és teszünk és a magunk szive szerint is, mikor ezért a sok szeretetért, türelemért, a félszázados buzgó munkásságért köszönetet mondunk, Rád Isten áldását kérjük, Neked kívánjuk, hogy a hiven teljesített munka föl-emelő érzetében, tudatában sokáig élj!

A beszédre adott válaszából Dani bácsinak megtudtuk, hogy 1887-ban mint II-od

éves tanítóképezdész, segédtanító volt az enyedi leányiskolánál. 1879-ben a szilágy-sámsoni gyülekezet hívja meg egyhangulag kántor-tanítójának, hol a legnagyobb közmegelegetésre 9 évig működött. Az ekkor már nagy hírű kántort a kézdivásárhelyi népes székely gyülekezet hívja el Sámsonról egyhangulag kántor-tanítónak. Kézdivásárhelyi működése alatt elismerten Erdély legelső kántorai között is első helyen emlegették, úgy, hogy az akkori legelső református gyülekezet egyhangulag hívja meg Szászvárosra kántor-tanítónak 1898-ban. Azóta működik Szászvárosban olyan közbecsülésben, olyan szeretetben a mi megpróbált „szászvárosi nemes és szent ekklessiánkban“ és a Kún-kollegiumi elemi iskolában, aminek gyönyörű és pregnáns kifejezést Csűrös Pál, kollegiumi igazgató adott a fenti búcsuzó szavakban.

HIREK.

A legutolsó hangverseny történet

az alábbi jellemző kis eset. A színházteremben folyt programmszerűen a koncert, kint a kávéházban elszórva egy-egy békés polgár rendes esti feketéjét szürcsölgette. A cigányok az egyik sarokban csendes elmélázással, azt sem tudva talán, hogy mit játszanak, a hangverseny egyik számát penggették hangfogóval, nem a közönség, inkább az ők muzsikusz fülük részére. De mit ad Isten. A kávéházba egy ritka vendég lépett be. Egy önértetes, öntudatos vendég, egy vezéregyéniség. Majdnem úgy nézett ki mint egy polgármester, kinek éppen most nyílnak meg a legszélesebb perspektívák a politikai horizonton. Egy málnafröccsöt ivott meg, nagyon is jól eshetett bizonyára a gazdag vacsora után, mert elégedetten szemlélte a parancsait leső pincérhadat. Oh, de most jön a szörnyűség. A cigány, mint fentebb említém éppen az „Ibolyák“ melódiáját zümögte s a hangfoszlányok, éppen mikor a hatalmas vendég a málnaszörp utolsó kortyát bocsátotta volna le méltóságos gégején, jutottak el a hatalmas ur magas atmoszférájába s ez elég volt, hogy a málna utolsó kortya keserűvé váljon, hogy a fenséges arc eltorzuljon az iszonytól, szája tátva maradjon az undortól. Hogyne, hisz magyar melódiák merték körüluszní testét s kusztak be érzékeny füleiben. — Ez több volt a soknál és elhangzott a drákói parancs: — „Cigány, ezentul, most és mindörökké ahányszor engem életed horizontján feltűnni látsz, némi tsd el szárazfádon a magyar muzsikát.“ A cigány meghajította engedelmesen a fejét s a kávéház vendégei elképedéssel néztek a vezérlőegénység után, ki jól végezve dolgát ott hagyta a kávéház füstös levegőjét. Szóru-l-szóru így történt ez meg, illetve pardon, nem szóru-l-szóru, mert a valóságban sokkal durvábban folyt le e kis jelenet. —beta—

— **Ezüstlakodalom.** Brotschi Frigyes Italelárusító R-t. igazgatója, a szász társadalom közkedvelt tagja f. hó 25-én ünnepli házasságának 25-ik évfordulóját.

— **A szászvárosi és dévai ref. dalkar dalosestélya.** December hó 8-án, a szászvárosi és dévai ref. dalárdák nagyszabásu dalestélyt rendeznek a dévai városi színházban. Az estély előkészületei már lázasan folynak mind a két dalárdában. Magyar nép- és műdalok, hegedü solo zongorakisérettel, magyar csoport tánc- és vigjáték fogják alkotni a műsort. Az estély legkiemelkedőbb pontja a dévai

és szászvárosi egyesült vegyeskar szereplése lesz. A mintegy 100 tagu kar két komoly műdalt fog énekelni.

— **A Ref. Nőszövetség karácsonyi kiállítás.** Csak, aki maga is benne van, vagy a közelből szemlélheti, az tudja értékelni azt az oda adó munkát, körültekintő figyelmet, sok fáradságot, amellyel a Ref. Nőszövetség válaszmánya megtesz minden lehető, hogy a december 15-én kezdődő, három napos karácsonyi kiállítás és Bazár mindenkinek nyújtson alkalmat a női kézipar előhaladásában, a munka eredményeiben tájékozódni és gyönyörködni. De alkalmul szolgáljon egyszerűen mint a karácsony ünnep sokszoros szükségének: hasznos és örömszerző, a napi életben nélkülözhetetlen, vagy nagyoknak kedves emlék, — gyermekeknek játéktárgyak, — minden igényt kielégítő, de különösen olcsó beszerzésére. Hiszen a nagy kitartással fáradozó hölgyek szorgalmas munkájának célja nem a munkabér, hanem az, hogy a közönségnek élvezetet — és az öröm szerzésben segítő kezét nyújtsanak. Ugyanakor abból, amit a közönség támogatásával elérhetnek, a karácsony támogató szeretetében a sorsüldözötteknek is valami örömet szerezhessenek. Maga — és nyomorban levő testvérei iránti kötelességét fogja tehát teljesíteni az, aki támogatja a nemes vállalkozást.

— **Tisztelettel felkérjük t. részvényeseinket, hogy a tulajdonukat képező „Szászvárosi könyvnyomda R. T.“ részvényeiket a legrövidebb idő alatt a Szászvárosi Takarékpénztár R. T. pénziáránál elismervény ellenében beszo-gáltatni sziveskedjenek, hogy a közgyűlési határozat folytán kimondott transactiot eszközölhessük. A részvények ára az Igazgatóság által folyamatba tett tárgyalások s a számadások végleges lezárása után lesz csak megállapítva, előreláthatólag a részvényesekre teljesen kielégítő összegben. Mindennemű felvilágosítással a fenti pénzüntézet szolgál. Tisztelettel: Szászvárosi Könyvnyomda Rt. Igazgatósága.**

— **Halálozás.** Marer Sámuel nyug. vasuti előjáró hosszas szenvedés után f. hó 23-án meghalt.

— **Petrescu nagyszabasi elemi iskolai főinspektor,** Baicu tanfelügyelő társaságában november 19-én meglátogatta a Kún-kollegiumi ref. elemi iskolát. A főinspektor a látogatás után, a tanítói értekezleten a legnagyobb megelegetésének adott kifejezést az elemi iskolában látottak és tapasztaltak felett és jegyzőkönyvben fejezte ki — mindnyájunk keblét dagasztó büszkeséggel eltöltő — megelegetését a Kún-kollegium elemi iskolájának nagyszerű tanító-testületével szemben.

— **A Pasteur intézetbe való utazás ingyenes.** A vasut vezérigazgatósága 35.751 számu rendeletében közli, hogy veszett kutya által megmárt emberek kísérujükkal együtt ingyen utaznak a vonaton. Az ingyenes utazásra az illetékes tisztu orvos igazolványa jogosít fel.

Értesítés.

49 1-2

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy fürdőszobák, kádak faian-szozását, cserépkályhák átrakását, új kályhák felállítását vállalom.

Pontosan, gyorsan, olcsón s a mellett a legnagyobb szakértelemmel végzem ezen munkálatokat. — Tisztelettel: **Szatori Lajos,** Geoagiu-de-jos.

— „Astra“ mozgósínház. Vasárnap, f. hó 25-én délután fél 5 és este fél 9 órakor vászonra kerül „STUART MÁRIA“ c. nagy történelmi dráma, elsőrangú művészekkel. — Csütörtökön, f. hó 29-én este fél 9 órakor bemutatunk egy igen bájos Henny Porten filmet „DÉL RÓZSÁJA“ címmel. A n. é. közönség szíves pártfogását kérjük.

— **Tudnivalók a választójog gyakorlásáról.** A törvény szerint minden választónak kötelessége szavazni. Azt a választót, aki nem szavaz le és távolmaradását a választást megelőző napon, vagy a választás napján nem igazolja, 500 leu bírsággal kell a törvény szerint büntetni. Az előző kormány ezt a büntető rendelkezést nem hajtotta végre ugyan, de a törvény ezt kötelezően írja elő s a mostani kormány sehol sem nyilatkozott hogy az idén ezt ne hajtanák végre. Leszavazni azonban csak az tud, aki választói igazolványt kap és ezzel jelenik meg a szavazásnál. Választói igazolványt az kaphat, akinek neve benne van a névjegyzékben. Az igazolványokat a járásbírók állítják ki és gondoskodnak a szétszórásról. Eddig a városokban a választónak kellett elhozni igazolványát a járásbírósról, a falvakba pedig kivitték. Most sincsenek még más rendelkezések. Szükséges tehát, hogy mindenki megszerezze a választói igazolványát és gondoskodás történjék, hogy a lehető legkönnyebben hozzájuthassanak a választók igazolványaihoz. A magyarság számára annyira fontos ez, hogy ezen dől el a sikernek, vagy az érelhetetlenségnek kérdése. A szavazás névsorra és jelre történik. A Magyar Párt jele a X szorzójel volt a múlt választáson is és ezt a jelt fenntartotta. A választásra való előkészületek egyéb tudnivalóit következő számainkban közölni fogjuk.

— **Dr. E. Rusu igazgató-őorvos** Röntgen-laboratóriumát újból megnyitotta. Rendel: kedden és szombaton d. u. 5—8-ig. Kvarckezelés (ultraviolet-sugarak): hétfőn, szerdán és pénteken d. u. 5—8-ig. Str. Eminescu 5.

— **Cseréljük ki a Banca Națională-nál a szakadt és piszkos bankjegyeket.** A dévai Banca Națională igazgatósága ezúton is felhívja a közönség figyelmét arra, hogy a szakadt és piszkos bankjegyeket ne adja tovább, hanem azonnal szállítsák be az intézetbe, ahol ujjakkal cserélik ki a használhatatlan bankjegyeket — minden levonás nélkül. A Banca Națională ugyanis azt óhajtja, hogy a forgalomban csupán szép és tiszta bankjegyek legyenek. A bankjegyeket minden formalitás, nehézség vagy levonás mellőzéseivel minden munkanapon délelőtt 8—11 óráig cserélik ki.

— **Az állami statisztikai hivatal** kimutatást készített az ország alkoholfogyasztásáról és ebből kitűnik, hogy 1924-ben 24 millió hektoliter pálinka fogyott el az országban úgy, hogy minden lakosra, még a csecsemőket is beleszámítva, másfél liter pálinka jut. A cujkából, mely nem egyéb, mint egyszerű szilvapálinka, 2 és fél liter jutott minden lakosra. Azonkívül fejenként 5 liter sör és 12 liter bor volt az alkoholfogyasztás.

— **Három kilométer hosszú terített asztal.** A „Hángya“ fogyasztási szövetkezet, Magyarország legrégebbi szövetkezete a napokban tartotta meg jubeliumi közgyűlését Budapesten. A gyűlés után ünnepi lakoma volt, amelyen 3 ezer 400 ember vett részt. Ez volt a legnagyobb bankett, melyet valaha az országban rendeztek. A terített asztal 3000 méter hosszú volt. Összesen 900 kiló marhahús, 400 kiló burgonya, 400 kiló hagyma, 7000 tojás, 10 hektó bor és 3 hektó fekete-kávé fogyott el. A vendégeket 340 pincér szolgált ki.

— **Főbeütötte az ellenségét.** A napokban az algyógyi járásban lévő Alzóboi községben megrendítő gyilkosság történt. Kresun Medrea, odaváló lakos a kerítés mellett megleste egyik ellenségét, Codrean Joant s azt egy gerendával úgy ütötte főbe, hogy a szerencsétlen ember egyórai szenvedés után meghalt. A gyilkost letartóztatták és bekísérték a dévai ügyészség fogházába.

Auditor et altera pars.

Tisztelt Szerkesztő ur!

Engedje meg, hogy a „Szászváros és Vidéke“ hasábjain, Simon Ferenc nyug. igazgató tanár és egyházközségi főgondnok tollából megjelent füzetkére, mely „Szászváros Késere“ címmel tévesen állítja be a kollegium új épületének eladásával összefüggő dolgokat, — észrevételeket tegyek.

Simon Ferenc ur egy egész kásahegyet hordott össze pamflettjében, valamit hallott harangozni a dolgokról, de mert nem előjárósági tag, — ami neki végtelen nagy fájdalma, — nem ismeri az idetartozó körülményeket, vagy pedig tudatosan összezavarva azokat, téves beállítást nyújt a nyilvánosság számára. Én, ki a gimnázium megszüntetésével mint előjárósági tag a kollegium gazdasági ügyeinek a vezetésével voltam megbízva s az eladással kapcsolatos intézkedéseket: átköltöztetést, átalakításokat és az internátus beállítását majdnem egészen egyedül és mondhatom nem kis fáradsággal az lg. Tanács és az előjáróság intenciói szerint végrehajtottam, tiltakozom ezen megtévesztésre irányuló téves beállítással szemben.

A füzetke azzal a részével, mely a kollegium történetét tárgyalja nem kívánok foglalkozni, hanem ott kezdem észrevételeimet, ahol a nyilván. jog megvonását állítja be tévesen s folytatólag rátérek az eladás kérdésére is.

Kérem: Mivel indokolja Szerző ur, hogy az intézet nem felelt meg a tanügyi hatóságok követelményeinek? Állítom, hogy igenis megfelelt, de elvették a nyilván. jogát, mert azt akarták, hogy ne existálhasson s ma már mindenki tudja, éppen a szászvárosi és a zilahi kollegiumok példájából tanulta meg, hogy mit jelent egy iskola nyilvánossági jog nélkül. Még a dátumban is téved, mert nem 1924-ben hanem 1923-ban történt, az Urnak abban az esztendejében, melynek májusában Simon Ferenc ur Pavel Konstantinnal az intézet megvizsgálására küldött miniszteri megbízott urral ennek Centrálbeli szállásán találkozást keresett. Hogy milyen közléseket tett ottan Simon Ferenc ur, azt nem tudjuk, de a tények a következők: 1923. május 1-én délelőtt Pavel Konstantin miniszteri megbízott a kis-kollegium kertjében kérdést intézett az akkori igazgatóhoz, hogy miféle épületek vannak a telek sarkában, mire az igazgató azt válaszolta, hogy az „elemi iskola és a leányinternátus, parancsoljon megnézni“. S a miniszteri megbízott kitért előle azzal, hogy „felesleges megnézni“. Másnap d. u. amikor a szertárakat végigvizsgálta, meglepetésünkre azt a kijelentést tette, hogy „most menjünk a leányinternátusba“,

„mert azt feltétlenül megnézem“. Azt kérdezem nyájas olvasó: mi történehetett a „felesleges megnézni“ és a „feltétlenül megnézem“ között?

A feleletet reá Pavel Konstantin ur a vizsgálatot befejező értekezleten adta meg, midőn a leányinternátussal kapcsolatban a következő észrevételt adta le Bodor János elnökle alatt az egész tanári kar színe előtt: A leányinternátus a kollegiumnak egy ferde kinövése, mely sem paedagogiailag, sem erkölcsileg nem felel meg s hogy ez úgy van, ebben a véleményemben egy nálam járt magyar uri ember is megerősített.

A csodálkozás és meglepetésből fölőcsudva megkérdeztük: „Ki volt az a magyar uri ember?“ „Nevezze meg!“ Nem nevezte meg, csak annyit mondott: „egy paedagogus, egy szakember, aki már érdemeket szerzett“. Mi akkor már tudtuk, hogy ez az érdemeket szerzett paedagogus Simon Ferenc ur volt, a következtetésünk a 18 tagból álló tanári karban egyhangú volt. A tanári kar ezért hivatalosan kérdőre is vonta Simon Ferenc urat, ki egy ives papiros harmadfél oldalán mosakodott, hogy ő ilyen meg olyan ártatlan; de az már letagadhatatlan, hogy a nyilván. jogot megvonó miniszteri leiratban a leányinternátus főként szerepel, amiért elvonták a nyilvánossági jogot, sőt egyenesen a helybeli nyilatkozattal is indokolja megállapítását.

Hát ezeket elfelejtette Simon Ferenc ur pamflettjébe belefoglalni s ezért én a nagyközönséget tájékoztatni óhajtom róla, mert ez a kis történet hűségesen hozzátartozik a nyilvánossági jog megvonásának történeti igazságához.

A kollegium eladásával kapcsolatos minden állítása és a szobrok elhelyezésének kérdésével összefüggő gunyolódásai abból a határtalan gyűlöletből fakadnak, melyet a kollegium és főleg tanártársaival szemben érez azért, hogy 1911-ben nem választottuk meg igazgatónak. Az újabb időben is ajánlott előjárósági tagnak, quázi segélyt is kívánt volna, de nekünk ő nem kell mert ismerjük igazgató korából elsőrangú fogásait, hogy hatalmi túltengéseit fedezhesse, a testületben szavazó tagokat terrorizált magának, egyik kollegáját a másikkal játszotta ki, — egyik tanárnak két officiumot is juttatott, hogy hűségesen mellette szavazzon, amikor egyeseknek egy se volt s ezzel a békétlenség üszkét dobta be a testületbe.

Ez volt Simon Ferenc a múltban s ez most a jelenben is, amidőn mint egyházközségi főgondnok, ahelyett hogy a békét szolgálná, egyenesen fölizgatja a már-már lecsillapult kedélyeket. Csodálkozom, miért nem mond le a főgondnoki állásáról, hogyan tartja összeegyeztethetőnek a főgondnoki méltósággal a gyűlölet ezen mértékével folytatott izgatást? S különösen hogyan tartja ezt összeegyeztethetőnek a főgondnok ur az elnöklekész urnak az új imaterem fölavatásakor elhangzott békítő és csillapító szellemű beszédjével? Ketten alkotják az egyházközség helybeli fő vezetőségét, melyben ha ilyen ellentétes megnyilatkozások fordulnak elő, — nem hasonlít e ez a

Penelopé munkájához, aki amit nappal szőtt, éjjel szétbontotta?...

Az új épület eladásának eszméje legelőször 1925. december 5-én a Lázár László volt főgondnok elnöklete alatt tartott előljárósági gyűlésen vetődött föl s megvalloim akkor még én is irítottam a gondolatától is. S ezen a gyűlésen a többség az eladás ellen volt. De Lázár László volt főgondnok ur az eladás mellett szavazott s főleg erős szószólója volt az eladás eszméjének gyakorlati okokra hivatkozva, említve a többek között azt is, hogy egy leszegényedett család, melynek már csak egyetlen klenodiuma van és az éhenhalás fenyegeti, esztelenül cselekednék, hogyha makacsul ragaszkodnék ahhoz, ahelyett, hogy értékesítené és lehetővé tenné a megélhetését.

Egész biztos vagyok abban, hogy az általam mélyen tisztelt és nagyra becsült volt főgondnok ur nem fog engem ezen állításomban megcáfolni. Ennyit ér tehát a Simon Ferenc ur nagyhangú beállítása róla.

Simon Ferenc ur, mint aki 22 esztendeig igazgatója volt a kollegiumnak tudhatná még azt is, hogy az Előljáróság szervezetében 1925-ben a gimnázium megszűnésével lényeges változás történt, mert az 1907-ben szentesített zsinati törvényben lefektetett előljárósági szervezetnek a kollegium képviselőjében jóformán a törzsét alkotó tanári elem megszűnt. A tanárok eltávozásával az örökös jogu főgondnokok és gondnokok kívül az egyházkerületi közgyűlés által választott 3 világi és 5 papi tagja maradt az Előljáróságnak. Így az előljárósági szervezet hiányossá vált s az ugynevezett „csonka Előljáróság“ főben járó vagyoni ügyekben teljes joggal nem rendelkezett. Csűrös Pál, Kiss József és én, mint kollegiumi alkalmazottak már csak a Főhatóság által „benevezett“ tagjai voltunk az Előljáróságnak s így a „csonka“ jellege továbbra is fennmaradt. Az egyházkerületi közgyűlés a Főhatóság javaslatára azt a határozatot hozta, hogy az Előljáróságot további intézkedésig fönntartja ugyan, de jogkörét a Rendszabályok 50 §-nak b) pontjában előírt „kisgyűlés“ hatáskörében állapítja meg s így az új épület feletti rendelkezési jog nem tartozott az Előljáróság hatáskörébe. Nem tartozott pedig azért sem, mert az 1926. augusztusában tartott rendkívüli egyházkerületi közgyűlés az új épülettel való rendelkezési jogot a Főhatóságra ruházta s ugyanezt tette ugyanakkor az Előljáróság is, hogy a felelősséget magáról elhárítsa, szótöbbséggel azt a határozatot hozta, hogy az új épület ügyét a Főhatóságra bizza, mivel a Főhatóság az egyetemes érdekeket figyelembe véve az adott viszonyok között a legmegfelelőbbben fog intézkedni.

Hogy aztán a Főhatóság az Előljáróságtól javaslatokat kért ez ügyben, az én nézetem szerint ez már csak udvariassági tény volt az Előljárósággal szemben, mert a Főhatóság teljes joggal rendelkezhetett az új épülettel.

Tehát Simon Ferenc ur ne vádoljon senkit se az új épület eladásának propagálásával, mert a Főhatóság a kollegium érdekében és a legjobb belá-

tása szerint cselekedett úgy, ahogy cselekedett.

Az előljáróság lemondását illető rész is hatni akaró valótlanság, mert nem a többség mondott le, hanem csak 3 tag a 11 közül, tehát a kisebbség és így a matematika „tudós“ professzora rosszul vont ki, elszámította magát, mint ama bizonyos háza eladásakor, amiért szintén — köztudomás szerint — az akkori tanári kart okozza.

Ami pedig a szobrokat illeti — ne fájjon azért a fejük ama bizonyos hölgynek és Önnek a „nyugalmazott tudós tanárnak“, mert Kún Kocsárd szellemének megfelelően fogjuk elhelyezni a régi épület udvarán és kár annyira kicsinyelni a régi épületet, mert ez igazán nem tisztelet a Kún grófok emléke iránt.

És ne kicsinyelje le azokat az „apró emberkék“-et és „pár megbizott“-at, akik megbiznak a Főhatóság bölcsességében és intencióinak megfelelően cselekesznek, mert azok becsülettel teljesítik a reájuk rótt elég nem könnyű kötelességet. És megtévesztésül hiába állítja be úgy a dolgokat, hogy „a szerződéskötéssel és átköltöztetéssel járó költségek hallomás szerint már az első millió közepe táján vannak“, mert ez nem igaz, az informátora nem egészen jóhiszemű adatokkal szolgált Önnek, a valóság az, hogy a szerződéskötés a kollegiumnak nem került semmijébe és az átköltöztetéssel járó költségek még a másfélszázézetet sem érték el, pedig a szászvárosi ref. egyházközség részére berendezett kifogástalan imaterem kicsi híján 50.000 leuba került.

Hosszasan nem akarok erről tovább tárgyalni, csupán leszögezem azt a tény, hogy Simon Ferenc főgondnok ur egy darabig látszólag békét hagyott a kollegiumnak és a tanároknak s az alatt az idő alatt a magyar takarékpénztár vezetőségének irgalmatlan lekritizálására fordította nyugtalan energiáját, most pedig, hogy a kollegiumban újra egy kis élet mutatkozik, visszatér régi témájához. Vajjon nem-e ez az igazi „balkezes“ munkálkodás?

Az a határtalan gög, amellyel képzelt magasságából oly lenézőleg és

becsmérlőleg szól az „apró emberkék“-ről, valamint szakadatlan izgalomban tartása az egyházközségének és általában az a hang, mellyel a Főhatóságot pertraktálja, ez már aztán az igazi „protestáns ellenes“, sőt még nem is keresztyéni cselekedet!

Azt ajánlom tehát Simon Ferenc nyug. tanár és jelenleg egyházközségi főgondnok urnak, hogy ne nyugtalanodjék és főleg ne nyugtalanítson másokat se s a „protestáns ellenes“ magatartást keresse inkább a saját eljárásában

Orbán Lajos,
Kún-kollegiumi előljárósági tag
és gazdasági felügyelő.

Értesítés!

45 3-3

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy az idei szezonra nagy választékban és mindenféle nagyságban már megérkeztek a legjobb minőségű

galoschni és hócipők

melyek nálam a legolcsóbb árban szerezhetők be.

Tisztelettel:

KOOTZ RUDOLF,
bőr- és cipőüzlete, gyári lerakata.

FIGYELEM!

Uj autó-taxi.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy egy kényelmes **luxus-autót** hoztam forgalomba, mellyel bármely hosszabb vagy rövidebb utra **nagyon olcsó árért,** éjjelnappal a t. közönség rendelkezésére állok.

Szives pártfogást kérve vagyok teljes tisztelettel: 41 4-4

NAGY FERENC,
Strada Gheorge Barițiu Nr. 1.

Nincs a megyében napilap,

s így a megyei vonatkozású eseményeket, személyi és egyéb híreket, rendeleteket s üzleti vonatkozású hirdetéseket

csakis a megyében megjelenő ujságokból olvashatja.

Rendelje meg a 16 év óta fennálló s a megye minden részébe járó

„Szászváros és Vidéké“-t

Előfizetési ára: Egész évre 240, félévre 120,
negyed évre 60 leu. Hirdetési olcsók!